

Asiantuntijalausunto aiheesta HE 189/2025 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

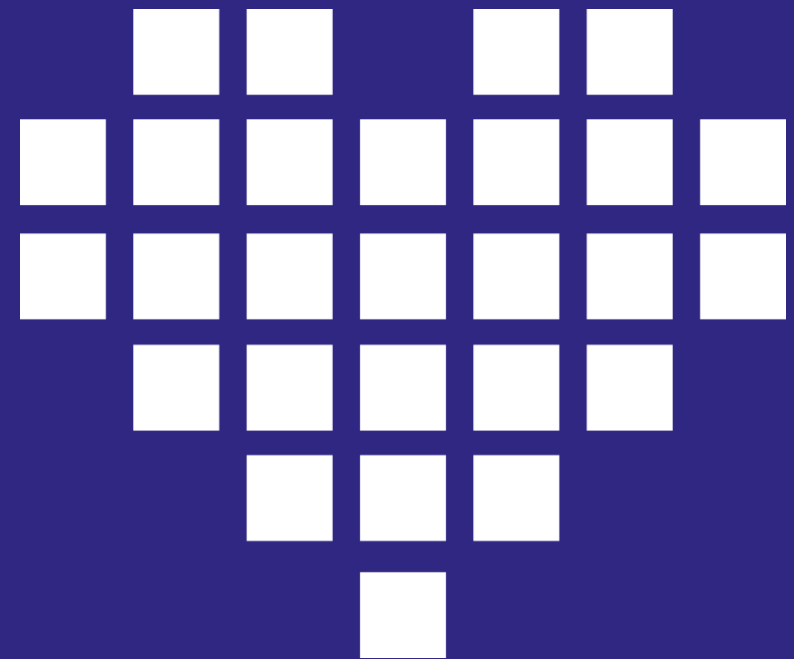
Sosiaali- ja terveysvaliokunta 24.2.2026

Konsernipalvelujen toimialajohtaja Mikko Hokkanen

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Kokonaisarvio esityksestä

Kannatettavuus ja oikeasuhtaisuus

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pitää esitystä kokonaisuutena kannatettavana ja oikeasuhtaisena.
- Mahdollistaa paremmin talousnormiston ja järjestämisvelvoitteen yhtäaikaisen noudattamisen.
- Harkinnanvarainen lisäaika toimii käytännöllisenä siltana vaikuttaville sopeutus- ja rakennemuutoksille ilman, että palvelujen saatavuus vaarantuu.
- Rajaa arviointimenettelyä niiltä osin kuin lisäaika on myönnetty → selkeämpi ohjauspolku ja parempi oikeusvarmuus.

Harkinnanvaraisen lisäajan merkitys

- Hyvä, että lisäaika on harkinnanvarainen ja sidottu alueen todellisiin toimenpiteisiin:
 - toiminnan uudistaminen
 - talouden sopeuttaminen
 - realistinen kyky kattaa alijäämä pidennetyssä määräajassa.
- Alueille, jotka eivät saa lisäaikaa, ohjaus etenee ennakkollisen ohjauksen tai arviointimenettelyn kautta → vastuu uudistuksista säilyy alueilla ja ohjaus pysyy johdonmukaisena.

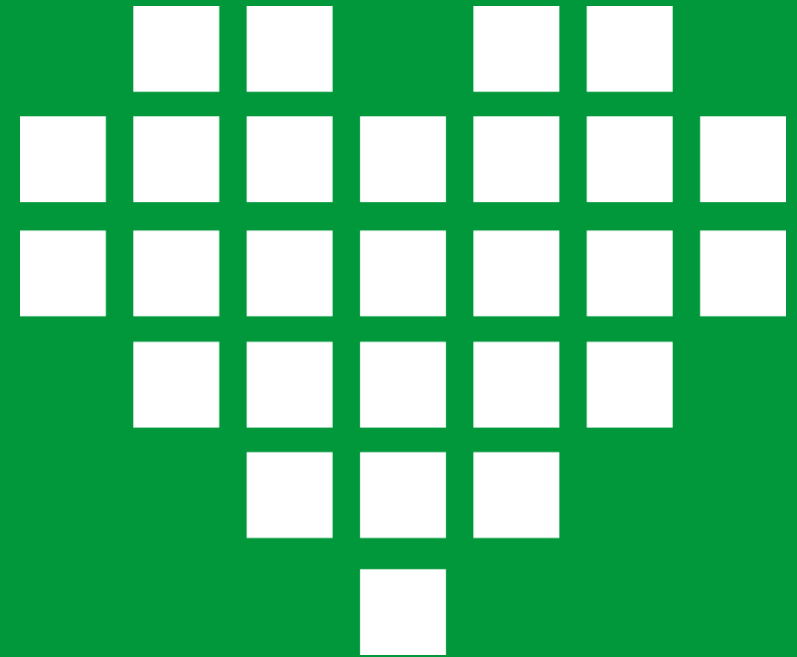

Kokonaisohjauksen linjakkuus ja läpinäkyvyys

- Esitystä tulee tarkastella yhdessä muiden käynnissä olevien rahoituslain muutosten kanssa.
- Nyt valmisteltavissa kolmannen vaiheen muutoksissa on elementtejä, jotka kohtelevat alueita eri tavoin, mikä voi luoda jännitteen harkinnanvaraiseen lisäaikamalliin.
- Ohjausjärjestelmän tulee muodostaa yhtenäinen linja: tasapuolinen, ennustettava, kannustava ja läpinäkyvä.
- Toimeenpanossa tärkeää:
 - VM julkaisee selkeät päätöskriteerit lisäajan myöntämiselle
 - vuosittaiset raportit toimenpiteiden etenemisestä → tukee yhdenvertaisuutta ja varmistaa lisäajan tilapäisyyden.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta

Uudistusohjelma ja käytännön eteneminen

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talous oli vuosien 2023–2024 alijäämien vuoksi vaikeassa tilanteessa. Taloutta rasittivat aiempien vuosien rahoitusvajeet sekä palvelutarpeen kasvu ja yleinen kustannustason nousu.
- Vuosille 2024 - 2030 laaditulla uudistusohjelmalla on käynnistetty palvelurakenteiden ja toimintamallien uudistaminen. Uudistusohjelman toimenpiteillä VAKE turvaa asukkaiden tarpeiden mukaiset palvelut, säilyy työntekijöille vetovoimaisena työnantajana ja huolehtii kestävästä taloudesta.
- Vuosien 2024 ja 2025 osalta uudistusohjelman toimeenpanossa onnistuttiin ylittämään sille asetetut taloudelliset tavoitteet, palveluiden laatua ja saatavuutta heikentämättä. Uudistusohjelman toimenpiteillä on saavutettu 73 milj. euron kustannusvaikutus (tavoite oli 53 milj. euroa) vuosien 2024 ja 2025 aikana.
 - **Ostopalvelujen vähentäminen:** Useilla toimialoilla on vähennetty ostopalvelujen käyttöä ja korvattu ne omalla toiminnalla. Tämä on tuonut merkittäviä kustannussäästöjä erityisesti vanhusten, terveydenhuollon, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa.
 - **Palveluprosessien uudistaminen:** Esimerkiksi terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluissa hoitoketjun toimivuutta on parannettu, ja lasten, nuorten ja perheiden palveluissa on kehitetty varhaisen tuen palveluja.
 - **Henkilöstövuokraus:** työvoiman vuokrausta on vähennetty merkittävästi, 31,6 miljoonasta eurosta 7,5 miljoonaan euroon (noin 76 % lasku).

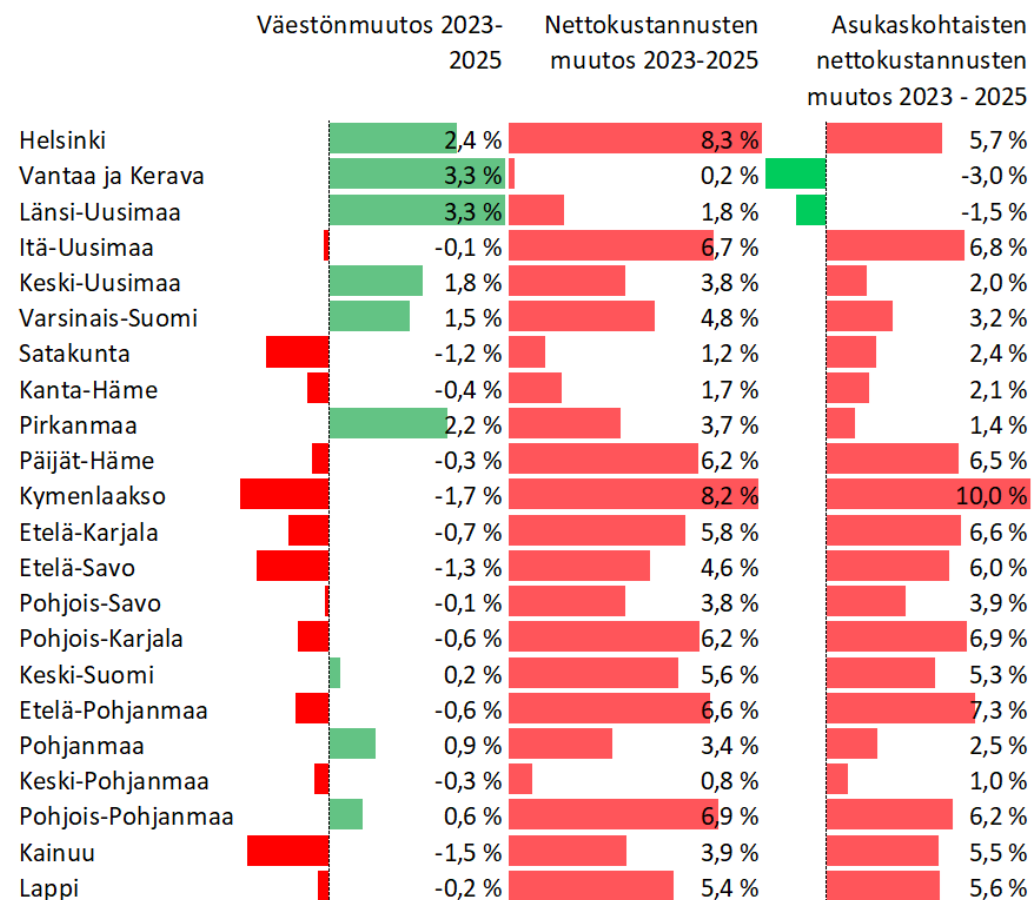

Uudistusohjelma on strategiamme toimeenpanoa, jolla haetaan samalla tuottavuutta

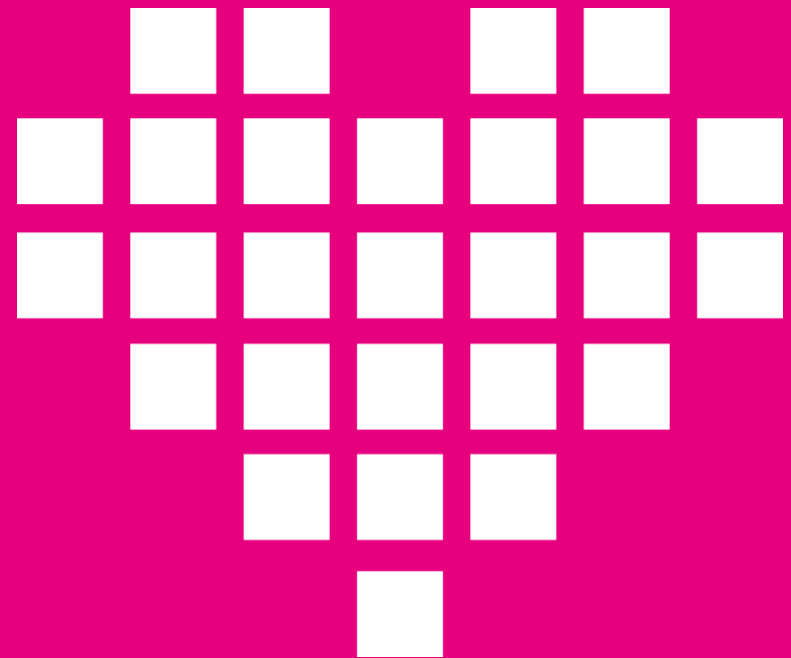
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talous- ja väestökehitys 2023–2025

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on yksi Suomen nopeimmin kasvavista hyvinvointialueista. Väestön kasvu lisää palvelutarvetta etenkin lasten, nuorten ja työikäisten palveluissa.
- Kasvavasta väestöstä huolimatta hyvinvointialueen kustannusten nousu on ollut koko maan pienintä mm. onnistuneen uudistusohjelman ja tehokkaan palvelutuotannon ansiosta.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla asukaskohtaiset nettokustannukset ovat laskeneet väestön kasvusta huolimatta. Vastaavasti lähes kaikilla muilla hyvinvointialueilla asukaskohtaiset kustannukset ovat nousseet voimakkaasti.
- Hyvinvointialueella on tunnistettu, että kasvu vaatii investointeja ja panostusta etenkin perusterveydenhuoltoon, ennaltaehkäisyyn ja henkilöstöön.

Yhteenveto

- Esitys on tarkoituksenmukainen kokonaisuus.
- Harkinnanvarainen lisäaika:
 - tukee talouden tasapainottamista
 - ohjaa tehokkaiseen sopeutustoimiin
 - mahdollistaa järjestämis- ja talousvelvoitteiden samanaikaisen noudattamisen.
- Samanaikaiset rahoitusmallimuutokset tulee arvioida yhdessä tämän esityksen kanssa, jotta ohjausympäristö säilyy yhdenvertaisena ja läpinäkyvänä.

Harkinnanvarainen lisäaika, joka mahdollistaa alueille talouden ja toiminnan suunnitelmallisen hallinnan, on tarkoituksenmukainen vain, jos rahoitusmallin peruslogiikka samalla todetaan tarkoituksenmukaiseksi eikä sitä kiistetä, ja rahoitusmalliin tehtävät muutokset toteutetaan hallitusti ja tietoperusteisesti; näin alueilla on todellinen mahdollisuus suunnitella järjestämisvastuunsa kestävästi, ja jos alue ei onnistu, valtion erityiskeinot – mukaan lukien arviointimenettely – ovat perusteltuja

- Investointisuunnitelman toimittamisen siirto kevääseen on toimiva parannus: parempi ajantasaisuus ja realistisempi suunnittelu.

